Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Jonas Hambraeus Peter Jacobi

Disputatio De Accentibus Hebraicis

Nunc vero in gratiam Philohebraeorum denuo edita, Rostochii: Ferberus, 1618

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728902818

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0001
DFG

[illegible]

C I c-17/4

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0002
DFG

Rb. 12° 8

Cat.

Universitäts-Bibliothek Rostock

Hambraeus

Rb. 522670

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0003
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0004
DFG

DISPUTATIO
De
ACCENTIBUS HEBRAICIS.

בְּאֵלֹהִים

In Celeberrima Academia Gryphiswaldiana, de conſenſu ampliſſimæ facultatis philoſophicæ, ad diſcutiendum propoſita

Per

M. JONAM HAMBRÆUM Helſingum Svecum SS. Theolog. Stud.

Reſpondente

PETRO JACOBI Weſtrog.

die 4. Cal. *Julÿ Anno 1616. Horis matutinis loco conſueto.*

Nunc verò in gratiam Philohebræorum denuo edita.

ROSTOCHIJ

Typis Auguſtini Ferberi ANNO 1618

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0005
DFG

POSITIO PRIMA.

FAcillimè inducimur, u
ſummi Oratoris effatum
ambabus, quod ajunt, am-
plectamur manibus, quo clauſu-
las & interpuncta verborum
inventum dicit ſumma ſuavit.
te perfuſum: Cic. lib. 3. de O-
rat.

2. Nam præterquam quod an
mæ & Spiritus humani anguſt
plurimùm hinc exurgit commo
di, ne nimium efflando, hiulcam
edat loquelam, id maximè præ
ſtat, ut decenti ſono & conveni-
enti modo animi ſenſa proferа-
mus rectè, aliisq; perpendenda
exhibeamus dextrè.

3. Et ſi ulla unquam lingua
κακοφωνίας vacua habenda erit,
Sancta Hebræa reliquis facilè
palmam præripiet, utpote quæ
cum καλοφωνίας ſuavitate, ipſi
textui

extui non rarò ſuavem, per ad-
litos accentus; injicit nitorem
& ſplendorem, quem non excul-
um, piaculi notam magnam re-
erre dicunt Hebræi: πολυθρύλ-
λητον verò verius circumferen-

כל — פירוש שאינו על דרך
הטעמים לא תאבה לו ול
תשמע אליו כי בעל הטעמי
ידע הפירוש יותר ממנו:

x

Rabb. Aben. Ezra.

Proinde operam haud luſu- 4
os nos arbitramur, ſi in ſuavi-
atis & utilitatis penetralia Ac-
entuum Hebraicorum jammo-
lò introſpiciamus, & quæ cogni-
u digniſſima probatiſſimo συμ-
φιλολογούντων calculo ſubmitta-
mus.

Ne verò id ἀμεθόδως καὶ ἀτάκ- 5.
τως fiat, accentuum Hebræorum
naturam indagaturi, Etymon
vocabuli cum ſuccincta defini-

tione & diviſione perpendemus, poſtmodum eorundem figuram, ſitum συζυγίαν *annectemus.*

6. *Vocabuli Etymon proximum quod ſpectat Accentus eſt quaſi ad cantus, eò quod ad vocem poſitus, vocem modulis certis tollere aut deprimere certisq; modis corripere & producere doceat.* Scal. de cauſ LL. cap. 52.

7. *Communis verò denominatio, à communi pauſandi officio, pauſas eosdem accentus vocat, eò quod in certis interſtitijs* παύεσθαι *doceant, unde & pauſantes accentus vocantur à Clenardo* in Erotem. Heb. Ling. V. & Petr. Martin. in Technol. Heb. Gram. c. 10.

8. *Græci* προσῳδίας *vocarunt, quaſi* πρὸς & ᾠδὴ *quod ad Cantum ſeu modulationem adhibeantur: Hebræi verò vocabulo*

טעם

טַעַם; quod ſaporem notat, exprimunt, eò quod accentus juſtè collocati & obſervati, tàm gratum in auribus ſonum, quàm mel in fauce dulcē gignit ſaporem, proferant & producant.

Sunt autem accentus vocis affectiones certarum apicum ſeu notarum interventu notatæ, ad ſonum convenienter moderandum. 9.

Affectionis nomine veniunt accentus, quatenus certæ adhærentes Syllabæ vocis datæ ſonum perficiendum recteq; abſolvendum monent. Vide Buxtorf. in Theſ. Gram. Heb. l. 1. c. 5. 10.

Atq; ne cuivis ſyllabæ omnis, vel unus & idem, competere videatur accentus, certas hic occurrere videbis notas, quibus prædictæ affectiones notantur, atq; exprimuntur. 11.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728902818/phys_0009
DFG

12. *In iſtum verò finem; ut conveniens vocis prolatio obſervetur, & vox ſonorè & deſpreſſè vel inflexè enuncietur: Una enim ex his affectionibus non minus carere poteſt vox ulla, atq; puncto vocali ulla Syllaba, ut habet Elias Levita* Lib. de Accent. c. 4.

13. *Atq; hi apud Hebræos in triplici occurrunt differentia: alÿ enim ſunt Grammatici ſeu Tonici; alÿ Rhetorici ſeu Euphonici; alÿ deniq; Muſici.* Munſt. in op. Gram. conſumm.

14. *Grammatici ſeu Tonici* ἀπὸ τὸ τείνειν *dicti ſunt, qui genuinam toni ſedem in quavis voce oſtendunt.*

15. *Atq; hinc dictionis* ὀξυτόνȣ *nomen eſt* מִלְרַע *q. d. infra ſeu in fine habens:* παροξυτόνȣ מִלְעֵל *ſupra in ſyllaba proxima ab ul-*

tima

tima accentum habens. Hæc qui vocabulis conveniant & permutationem interveniente Vau הָפוּךְ ſeu converſivo admittant videre licet apud Helvic. in compend. Heb. Ling. Can. 322. & ſeq.

Hi ipſi Tonici accentus vel ſunt Miniſtri ſolius toni vocum ſingularum notam referentes; unde ἄχρονοι nulla vi, præter ſoni moderationem præditi perhibentur ab ipſo Weganmei. Lib. 1. Tab. Heb. c. 5. 16.

Vel reges: Qui non tantum tonos vocum ſingularum exprimunt, ſed & intervallis in tota oratione rectè diſtinguendis unicè inſerviunt, ita ut Spiritus vel ſuſpendatur, vel planè deponatur, juſto per reges iſtos ſermonis interveniente inciſo. Helvic. d. l. Can. 320. Buxtorf. 17.

in Theſaur. Gram. lib. 2. cap. ultimo.

18. *Et hi in duplici occurrunt differentia: Vna quâ alÿ ſunt majores ob majorem, minores ob minorem efficaciam diſtinguendi.* Meelfur. Can 183. in Compend. Inſt. Heb. Gram.

19. *Singuli majoris* σαφηνείας ἕνεκα *delineandi ſunt, quâ (1.) figurã, quà (2.) ſitum, quà (3.) efficaciam, quà (4.)* συζυγίαν *ſeu* χέσιν *regum ad ſervos.*

20. *Ex majoribus ergò, numero* אֽ׃ *ſex, accentibus primus Silluk finis, figuram (1) habet lineæ perpendicularis, cui duo puncta nomine Sophpaſuk adduntur; & ad finem cujusq; verſus Biblici infra (2.) literam poſitus, ſententiam (3.) claudit & abſolvit, quem comitatur (4.) Unicum Merca, intercedente Tiſcha, quod*

quod à Maſora hoc loco Meaÿe-
la vocatur, ut Geneſ. 1. v. 1.
אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ :
Levit. 21. v. 4. לְהֵחַלּוֹ. ad profe-
rendum.

Secundus Atnach à reſpira- 21.
tione vel pauſa nomen habet ; א֑
Cujus figura (1.) ſemicirculus ex
puncto dependens ſubtus (2.) li-
teram, medium, non loci ſed ſen-
tentiæ, (3.) periodi conſtituens
cum (4.) Munach, quod ſemper
præcedit Tiſcha, uti liquet ex
illo Gen. 1. v. 1. בְּרֵאשִׁית בָּרָא
אֱלֹהִים.

Tertius eſt Sægolta ſeu Sægu- 22.
la, monile (1) botri ſeu inverſa א֒
vocalis Sægol figuram refert, &
(2.) literæ impendens colon (3.)
rarius tamen conſtituit, mini-
ſtrum (4.) habens Munach u-
num vel geminum, antecedente
rege Zarcha. Gen. 3. v. 4. & 15.

23. *Quartus eſt Rebia ab incubando, quod (1.) puncti majoris formam habens (2.) literæ mediæ incubet; (3) comma* διαστολικὸν *ſeu coli medium conſtituit Cum (4.) miniſtris Munach & Darga ut Gen. 1. v. 11. Gen. 50. v. 24.*

24. *Quintus zachephkaton Erector minor, figuram (1.) duorũ punctorum literæ mediæ (2.) incumbentium habet, comma (3.) conſtituit prævio (4.) miniſtro Munach. Gen. 1. v. 7. Poſt Paſtam verò & in principio, miniſtro caret. Helvic. Can. 354.*

25. *Sextus eſt zachephgadol erector magnus, cujus figuram (1.) repreſentant duo puncta, additâ à ſiniſtra parte lineâ; ejusdem ſitus (2.) cum præcedenti, conficit (3.) comma, certo (4.) carens miniſtro; niſi quod eum frequenter inſequantur Tiſcha,*

za-

zachephparv. Jethiſ, aut Theſir
& Tiſcha ſimul, imò & Rebia.
2. Sam. 14. 2.

Porrò minorum regum pri 26.
mus Tiſcha, defatigatus à ſini-
ſtra in dextram propendente
lineâ (1.) transverſa, literæ (2.)
ſubjecta notatur; conſtituitq́;
(3.) κόμμα ὑποδιαστολικὸν vel
absq́; (4.) miniſtro, vel cum
Mercha, aut Mercha Kephula.
Gen. 1. v. 1. Levit. 23. v. 21.

Secundus Teſir, fractus, vir- 27.
gula intus puncto notata (1.) in
ſiniſtram propendente ſub (2.)
litera exprimitur, & (3.) Semi-
comma conſtituens, magno (4.)
fumulitio cumulatur; uti vide-
re eſt in Biblijs & præſertim his
locis. Gen. 33. v. 10. Gen. 13. v.
1. Gen. 3. v. 21. Gen. 1. v. 17.
& alibi.

Tertium zarcham ſparſorem, 28.
indi-

indicat (1.) ſigura Græci circumflexi incumbentis (2.) in vertice literæ ultimæ ſemicomma (3.) conſtituentis & (4.) miniſtrorum Munach, Kadmæ, Teliſchæ parvi, & non rarò Merchæ famulitio utentis. Gen. 3. v. 14. Exod. 9. v. 23.

29. Quarti nomen eſt Paſta, extenſor, figuram virgulam (2.) habens à ſiniſtra in dextram ductam, literæq; (2.) ultimæ impoſitam; quæ ſemicomma (3.) cōſtituit & (4.) ampliſſimum miniſtrantium numerum aſſumit: modò enim habet Munach, modò Mahpach, modò Mercha, Kadma; non nunquam ipſe geminatur ut in dictione Millel. Gen. 1. v. 2. 5. Gen. 6. v. 19.

30. Quintus Gereſch expulſor, lineâ (1.) à dextra in ſiniſtram declinante (2.) ſupra literam

nota-

notatur: Semicomma (3.) conſtituit, habens (4.) miniſtros, Kadma, Teliſcha & Munach. Gen. 1. 9. & 26.

Sextus Geraſchim duplex (1.) 31.
virgula à ſiniſtra in dextrā ſu- א֞
pra (2.) literam poſita ſemicomma (3.) conſtituit & unico (4.) Munach tantum in Monoſyllabica dictione ſerviente gaudet. Gen. 1. v. 11.

Septimus Teliſcha gadol e- 32.
vulſor major, forma (1.) utitur א֠
orbiculari, caudâ adpoſitâ parti ſiniſtræ; ponitur (2.) tantum in initio dictionis & (3.) ſemicomma notat (4.) interveniente Munach. ut Ezech. 47. v. 12.

Octavus Pazerkaton diſper- 33.
gens minor, figuram (1.) fermè א֡
ץ finalis habet, & (2.) ſupra literam ponitur, ſemicomma (3.) perficiens, & Munach ſervitio,

ubi

ubi opus fuerit, gaudens. Gen. 50. v. 17.

34\. א *Nonus Pazergadol expulſor magnus, ad præcedentis mores ſe totum componit niſi quod geminatum ſignum habeat.*

35\. א *Decimus Karneparah (1.) cornubus vaccæ æquiparatur, & duobus circulis, uno in dextram, altero in ſiniſtram utroq; inferius caudam extendente ſupra (2,) literam notatur, cui ſemicomma conficienti ſervire (4.) obſervatur tantum par miniſtrorum Jerachbenjomo & Munach, & quidem in 16. ſcripturæ locis à Buxtorfio in Theſ. Gram. lib. 2. cap. ult. notatis.*

36\. א *Undecimus Jethif averſus ſeu* שׁוֹפָר מְקַדֵּם *cornu antecedens, figura (1.) nihil differt à Mahpach, niſi quod hoc aliquãto major ſit & (2.) in vocis initio*

*tio locum capiat infra lite-
ram; ſemicommate (3.) perio-
dum notans & (4.) nullius ſer-
vitium affectans.*

Duodecimus Schalſchelet Ca- 37.
*tena, cujus (1.) figuram tres no-
dos habentem refert in vertice
(2.) literæ ſedem occupans, ſemi-
commate (3.) periodum diſtin-
guens nulloq́; (4.) miniſtro, cum
initium verſus ſemper petat,
gaudens.*

Accentus miniſtrantes quod 38.
*ſpectat eadem cenſurâ pondera-
bimus; ex illis primus eſt Mu-
nach depoſitum videlicet cornu;
figuram (1.) habet anguli recti
à dextra verſus ſiniſtram dedu-
cti: ſedem habet (2.) ſupra & in-
fra dictionis literam, (imò à
principio & jllui vel poſt initia-
lem literam & Mecarbel voca-
tur) & ſemicommate (3.) conti-
nuat*

tinuat vocabula ante (4.) reges
quoscūq; exceptis quinq; Silluk,
Tiſcha, Schalſchelet, Zacheph-
magno, Jethif.

39. Secundus Merca productio, li-
א nea à dextra in ſiniſtram pro-
tractæ figuram (1.) refert quæ
(2.) infra literam poſita ſemi-
commate (3.) vocem continuat,
& (4.) regem zarcham, rarò
Silluk & Tiſcham ſæpius ſequē-
tes habet.

40. Huic confinis tertius Mercha
א Kephula geminata virgula i-
dem & officium & loci ſignum
cum præcedenti retinet, quod
frequens textuum Biblicorum
ἀνάλυσις monſtrat.

41. Quartus Kadma præcurſor
antecedens videlicet finalem li-
א teram (1.) lineâ, ex ſiniſtra in
dextram ductâ, loco (2.) ſuperio-
ri ſemicommatis (3.) continua-
tio-

tione Regibus (4.) Paſtæ, zarchæ, Gereſch, Theſir inſervit.

Quintus Darga, gradus, for- 42
mam (1.) minoris latini s habet, & ſub ultima (2.) dictionis litera, communi (3.) miniſtrorum officio fungens, duobus (4.) ſervit regibus, Theſir & Rebiah.

Sextus Jerachbenjomo, luna 43.
filij diei ſui, inverſum (1.) Athnach repræſentat, & literis (2.) ſubſtratum communi (3.) officio cum reliquis miniſtris gaudet, ſoliq; (4.) Regi Karneparah ſervit Num. 35. v. 5.

Septimi nomen eſt Mahpach, 44.
inverſio, Munach inverſum (1.) refert, literæ (2.) ſubjectum & ſemicommatis (3) conjunctione ſoli inſervit (4) Paſtæ. Gen 1,14.

Octavus eſt Theliſcha Ke- 45.
tanna, avulſor minor, inverſum majori habet obtutum & ſuo officio

Universitäts Bibliothek Rostock http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728902818/phys_0021 DFG

ficio communi regibus præſtat ſervitium. Schindl. lib. 4. Gram. Heb.

46. Plures his addi poſſent ſi diverſos accentuum poſitus adſumere, indeq; alios atq; alios accentus formare velimus: At nimium multos coacervando veremur ne confuſionem admittamus: Proinde illos inuſitato more & ore dictos accentus omittimus citra ullam veritatis jacturam. Vide Helvic. in compend. Heb. Ling. addiſc. Can. 329.

47. Affectiones ſingulorum accentuum, quà modulationem, alto ſilentio involvuntur, & Judæis penſitandæ committuntur.

48. Quà punctorum mutationem verò notandum, multiplicem hic occurrere variationem; nam qui ſunt ex pauſantium accentuum numero, vocales iſtius

ſtius ſyllabæ, in quam incidunt, breves in magnas mutant.

Hinc primũ Patach ultimũ vel 49.
pẽultimũ, ut & Sægol penultimũ in Cametz nunquam non reperitur mutatum ut שָׁמַר ſimpliciter, cum Pauſa verò שָׁמָר: שֶׁלֶג in pauſa שָׁלֶג: Idem de ſægolatis formis judicium eſto ferè omnibus; paucis exceptis ut מֶלֶךְ quæ invariatæ manent.

Deinde zere nonnihil diduci- 50.
tur, quando in ultimis penultimisve ſyllabis inventum, in latioris pronunciationis vocalem patach ſemper mutatur per accentum Silluk & Atnach, non item reliquos accentus ut יִגְמַל pro יִגְמֵל.

Deniq; Scheva tam in perſo- 51.
nis verborum in eam, ex qua factum, vocalem mutatum cum accentu recidit; & ſi vocalis in

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0023
DFG

in ָ tranſit; quam ante affixa ךָ in Sægol reſolutionem admittit: Hinc pro יִשְׁמְרוּ extra pauſam dico יִשְׁמֹרוּ intra pauſam — שָׁמַע R יִשְׁמַע fit יִשְׁמָעוּ יִשְׁמְעוּ: דְּבָרֶךָ pro דְּבָרְךָ &c. Vide latius hæc diducentem Helvic in compen. Heb. Gram. Can 333 & ſequen Schindl. in inſtitut. Heb. lib. 4. m.p. 392.

52\. *Fuit Tonicus: ſequitur accentus Euphonicus qui Tonico in eadem voce additus, ſuaviori pronunciationi efformandæ inſervit; unde hoc officio fungentes acccentus dicuntur רִסְנֵי הַקְּרִיאָה lectionis habenæ: quemadmodum enim habenâ equi greſſus; ſic illis regitur Orationis curſus.*

53\. *Sunt autem communi doctorum Calculo duo: Unus Maccaph qui virgulæ inter dictiones*
־א

jacen-

jacentis figuram habet, & dicti-
onem dictioni quaſi uniens pro-
nunciationem urget.

Vſus hujus varius eſt: pri- 54.
mò enim Monoſyllabicam vocem
ſequenti annectit: accentibus
(2.) duobus concurrentibus, ita
ut prior non poſſit ex ultima ad
penultimam transferri, adhibe-
tur; vel planè (3.) omiſſis, plu-
res voces ut & (4.) nomen in re-
gimine poſitum conjungit, ut
Pſal. 1. v. 1. לֹא־הָלַךְ. Pſ. 3. v. 8.
כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־אֹיְבַי
דְּבַר־יְהוָה:

Hîc affectio ſpecialis notanda, 55.
quâ interveniente Maccaph, vo-
calis præcedens longa zere in Sæ-
gol; Holem in Cametz katuph
tranſit, ut שְׁמָר־תֶּם pro
שְׁמֹר: בֶּן־דָּוִד pro בֵּן niſi lite-
ra quieſcens finalis & ſyllaba ter-
minalis וֹת quemadmodum &
Mæ-

Mæteg aliud efflagitent: ut dicendum ſit יְפֵה־תֹאַר pulcher facie לַעֲשׂוֹת־לוֹ ad faciendum ei. תִּדְרֹךְ־זַיִת Calcabit oleam, Vide Helvic. Can. 346. & 357. Schindl. p. n. 415.

56. אֶ Alter eſt Mæteg ſeu frenum interveniens, ad calcem vocis poſitum, præcipitantiam lectionis ſuſpendens & lectorem, ne brevem vocalem pro longa habeat, edocens.

57. Atq; hujus uſus permagnus: Omnis enim (1.) vocalis longa, in tertia ab accentu, Mæteg notatur, ut & (2.) alibi locorum reperta vocalis longa tonico accentu deſtituta; quinimô (3.) ante dictiones in prima ſyllaba Dageſch inſignitas, præfixis וכלמנה intervenie͂tibus; quemadmodum & (4.) ante Scheva mobile; & ſi qui ſunt modi alij;

quos

quos de induſtria præterimus, & ex Helvic. Can. 365. & ſequentibus. Schindl lib 4. m. p. 408. & ſequen. Buxtorf. lib. 1. cap. 5. Weganmejer lib. 1. cap 20 petitos, cuivis, cum exemplis multis ut accerſat, committimus.

His tamen duobus Weganme- 58.
jerus lib. 1. cap. 6: addit Peſik א'
ſeu ligamen, quod in hoc præcipitantiam lectionis nonnihil imminuat, dictionibus, ut linea perpendicularis interjacens, ut הָאֵל׀יְהוָה Deus Jehova.

Deniq; Muſicus ponderandus 59.
eſt, qui tamen cum Rhetorico in fundamento convenit, differt verò tantum officio: quod huic proprium quà diſtinctionem; illi verò convenientiſſimum quà Harmoniam & modulationem decentem adornandam. Et cum maximam partem ignoretur

Har-

Harmonia, modernis Judæor… Sabbatis excolenda comm… tur.

60. *Atq; impræſentiarum hæc de accentibus Hebræorum brevi & levi ſtilo & filo, dicta & ſcripta ſufficiant. Alia occaſione* בַּיהוָה *plura.*

[illegible]

[illegible]

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0029
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0030
DFG

f

Inv. n. 389.

2.3.59. pé

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728902818/phys_0031
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn728902818/phys_0032
DFG

jacentis figuram … i-
onem dictioni q… o-
nunciationem u…
Vſus bujus v… i- 54.
mò enim Monoſy… m
ſequenti annect… us
(2.) duobus conc… כ
ut prior non poſſ… d
penultimam tra… e-
tur; vel planè (… u-
res voces ut & (… e-
gimine poſitum … ut
Pſal. 1. v. 1. הָלַךְ … 8.
… ת־כָּל־. אִיבַּין … פּ
… ד

Hìc affectio ſpe… a, 55.
quâ intervenien… o-
calis præcedens … e-
gol; Holem in … ob
transit, ut … ro
… בֶּן־דָּוִד: שְׁמֹר … e-
ra quieſcens fina… r-
minalis ות qu… &
… x-